

ANALĪTISKS ZIŅOJUMS

15. Saeimas vēlēšanu rezultātu scenāriji

Mandātu diapazoni, koalīciju iespējamība un jautājums par 36 mandātiem

Autore: Sanda Liepiņa, Providus

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS

2026. gada 3. oktobris

Vēlēšanu diena: sestdiena, 2026. gada 3. oktobris

Jaunās Saeimas pirmā sēde: 2026. gada 3. novembris

Aptauju un priekšlaicīgās balsošanas dati: līdz 2026. gada 2. oktobra vakaram

Satura rādītājs

Kopsavilkums	4
1. Zemais–augstais variants katrai partijai	6
2. Koalīciju iespējamība pie dažādām “sarkanajām līnijām”	7
3. Valdības scenāriji	8
4. Aktivitāte: vēsturiskā un 2026. gada priekšlaicīgā balsošana	9
5. Vai AS var sasniegt 36 mandātus – kopš 1993. gada augstāko rezultātu?	10
5.1. Mehānika: cik balsu vajag 36 mandātiem	10
5.2. Varbūtības pēc scenārijiem	11
5.3. Vērtējums	11
6. AS fragmentācija: ko tā nozīmē šim prognozes ciklam	12
7. SV/AJ vēlētājs: īpatsvars un kas ar to notiek	12
8. Ilglaicīgās kopsakarības (CVK dati 1922–2022)	13
9. Ko vērot vēlēšanu naktī un nākamajā nedēļā; ieteikumi	14
Ierobežojumi	15
A pielikums. Modeļa apraksts un tehniskā informācija	16
A.1. Modeļa apraksts	16
A.2. Ievaddati: aptaujas, to kredibilitāte un kļūdas robežas	16
A.3. Scenāriji ar parametru variācijām un zemais–augstais diapazons	18
B pielikums. Zinātniskā literatūras saraksts, kas atbilst Latvijas situācijai	21

Kopsavilkums

Šī vēlēšanu rezultātu scenāriju analīze piedāvā septiņu scenāriju kopu (S1–S7), kas parāda, kā mainās Saeimas sastāvs un koalīciju iespējas, ja mainām pieejamo aptauju datu svarus, aptauju kļūdu, vēlēšanu aktivitāti un partiju “sarkanās līnijas”. Prognozē ņemtas vērā septembra aptaujas (SKDS 4.–16.09., N=2035; Latvijas fakti 09.2026, n=1018), PolitPro vēsturiskais SKDS precizitātes vērtējums, priekšlaicīgās balsošanas dati un CVK vēsturiskie rezultāti 1993–2022. Katrai partijai norādīts iespējamais zemo–augsto mandātu diapazons.

Galvenie secinājumi

AS (Apvienotais saraksts) ir lielākā partija visos scenārijos (92–99,9% simulāciju) ar 28–29 mandātiem S1–S5 (p5–p95: 22–36). Zemākais iespējamais AS rezultāts (S7) – 24 (19–30), augstākais (S6) – 33 (27–39). Tas ir noturīgākais secinājums.

Vai AS var sasniegt 36 mandātus (Latvijas ceļš, 1993)? Ko tas nozīmētu: pie ≥33 mandātiem AS vajadzētu tikai vienu partneri ar 15–18 mandātiem (PRO, NA vai ZZS), un koalīcijas sarunu spēks pārietu no PRO/NA/ZZS uz AS. Tāpēc šis scenārijs ir politiski svarīgāks par tā varbūtību. Tam nepieciešami ~29% balsu pie pašreizējā zaudēto balsu līmeņa (~19%) – par ~6 pp vairāk nekā aptauju vidējais (22,9%) un ~2 reizes vairāk nekā lielākā SKDS novirze 2022. g. (2,7 pp). S1 scenārijā $P(AS \geq 36) \approx 3\%$ (ja JV un ZZS paliek zem 5%, zaudēto balsu apjoms un AS mandātu bonuss pieaug – ja abas neiekļūst, $P = 13\%$, ja abas iekļūst – 0,4%); ar plašākām kļūdām 3–8%; tikai visu AS labvēlīgo pieņēmumu kombinācijā (S6 + papildu +3 pp “vilkme”) – ap 23–28%. Providus vērtējums: ~3–5%; ≥33 mandāti (Vienotības 2010. g. līmenis) – ~12–15% bāzē. Detalizēti – 5. nodaļā.

Neskaidrība ir pie 5% barjeras, nevis augšgalā. Septiņu partiju Saeima ir pamatscenārijs (bet tikai ~44% simulāciju; sešu – 30%, astoņu – 17%). JV (5,6%) un ZZS (5,4%) abas balansē uz 5% robežas: S1 scenārijā JV pārvar barjeru 67% simulāciju, ZZS 63% simulāciju; abas – 41%, neviena – 12%; JV mandātu skaits ir ≥ ZZS mandātiem 64% gadījumu. ST! pārvar 5% ~24% simulāciju pamatscenārijā un 64% scenārijā, kur atkārtos SKDS 2022. g. novirzes (SKDS septembrī pārrēķinā 4,2%; 2022. g. SKDS to par 2,7 pp nenovērtēja).

Valdības veidošanai pēc vēlēšanām koalīciju aritmētika nav problēma, politika ir. Ja AS, PRO un JV izslēdz LPV, bet visi izslēdz SV/AJ un ST!, atlikušās nosacītā “centra” partijas (AS, PRO, NA, JV, ZZS) kopā iegūst ~59–72 mandātus un AS ir katrā iespējamajā vairākumā (97–100% simulāciju). Pamatscenārijā visbiežākā konfigurācija ir AS+PRO+NA (tikai 52 mandāti; 61% simulāciju) – tā ir trausla vai pat neiespējama politisko pretrunu dēļ. Ja papildus pieņem, ka PRO un NA nesadarbosies, vairākums ir iespējams tikai 53–74% simulāciju (S1–S4, S7) un pilnībā atkarīgs no JV un ZZS, kas paši ir uz barjeras. Ja AS iegūst ~33 mandātus (S6), pietiek ar vienu no šiem partneriem (AS+PRO+ZZS/JV 80%).

Valdībai būs vajadzīgi vismaz trīs partneri. Ja AS, PRO un JV izslēdz LPV, bet visi izslēdz SV/AJ un ST!, divu partiju vairākums ir iespējams tikai 0,2–3% simulāciju (S6 – 11%), tāpēc pamatscenārijā koalīcijai nepieciešamas vismaz trīs partijas (2. nodaļa).

Aktivitāte: priekšlaicīgajā balsošanā (28.09.–2.10.) nobalsoja 174 517 vēletāji (11,20% no balsstiesīgajiem), kas ir 2,8 reizes vairāk nekā 2022. g. kopā (63 300; 4,11%). 15. Saeimas vēletāju aktivitātes aplēse 60–62% (centrā ~61%; diapazons 57–65%); pēc vēsturiskiem datiem var secināt, ka augsta aktivitāte palielinātu SV/AJ un LPV rezultātu.

Prokrieviskā un austrumu vērtību piekritēji: Uz sadarbību ar Krieviju (Austrumu virziens vs. Rietumu vērtību telpa) vērsts vēletājs kopš 1993. gada vēlēšanām 8,8–14,2% (svērts 13,1%), 11–19 mandāti.

Vēsturiskais konteksts (1993–2022): vēletāju aktivitāte kritusies no 89,9% (1993) līdz vēsturiskajam minimumam 54,6% (2018), 2022. g. – 59,4%; uzvarētāja balsu īpatsvars – no 32,4% (Latvijas ceļš, 1993) līdz 19,0% (Jaunā Vienotība, 2022), un kopš 2014. g. tas ir zem 25%. Iepriekšējo vēlēšanu uzvarētājs nākamajās vēlēšanās vidēji saglabā tikai ~55% sava rezultāta (mediāna 60%) (plašāk – 8. nodaļā).

Ko vērot vēlēšanu naktī: JV, ZZS un ST! rezultāts pie 5% barjeras nosaka, vai Saeimā ir 6, 7 vai 8 partijas, cik zaudēto balsu pastiprina AS un vai pastāv AS+JV+ZZS+NA koalīcija; ja neviena no JV un ZZS neiekļūst, AS+PRO+NA ir praktiski vienīgais variants. SV/AJ rezultāts pret LPV un PRO parādīs, kuras aptaujas un kuri svāri bijuši precīzāki; ja aktivitāte pārsniedz ~63%, SV/AJ un LPV iegūst, ja ir zem 57% – iegūst JV, NA un PRO.

Pirmie signāli pēc vēlēšanām: lai izprastu politiskās norises valdības veidošanas kontekstā, pēcvēlēšanu posmā svarīgi: vai PRO un NA publiski izslēdz viens otru un vai AS atkārtu LPV nepieņemamību; iespējamās pārmaiņas Rīgas domes valdošajā koalīcijā; pirmsvēlēšanu kontroversiju sekas uz sarunām. Pamatscenārijs – trīs līdz četru partiju valdība, sarunas 4–8 nedēļas, budžeta lēmumi visticamāk tikai 2027. g. sākumā; pēc vēlēšanām būtu publiski jānovērtē pirmsvēlēšanu aptauju precizitāte (plašāk – 9. nodaļā).

Ieteikumi: uzņēmumiem un investoriem – plānot ilgāku koalīcijas veidošanas periodu, riska plānošanā iekļaut scenāriju E (strupceļš un ārkārtas vēlēšanas 2027. gadā) un kā pirmo fiskālās noturības signālu - sekot budžeta veidošanas sarunām un SVF un EK novērtējumiem 2027. gada pavasarī un vasaras sākumā; pilsoniskajai sabiedrībai – konstruktīvs spiediens uz jauno valdību pirmajos 6–9 mēnešos un valdības solījumu izpildes monitorings; ekspertu kopienai un domnīcām – analītiskos pasākumus koordinēt ap kritiskajiem lēmumu brīžiem (koalīcijas veidošana oktobris–decembris, 2027. gada budžets, EK un SVF vērtējumi) (plašāk – 9. nodaļā).

Scenārijs	AS	LPV	SV/AJ	PRO	NA	ZZS	JV	ST!	P(ST!≥5 %)	P(JV≥5 %)
S1 Bāzes	28	17	17	13	11	7	7	–	24%	67%
S2 SKDS 2022. g. novirzes atkārtojas	30	18	16	12	10	7	–	7	64%	34%
S3 Zema aktivitāte (~56,5%)	29	17	15	13	11	7	8	–	14%	82%
S4 Augsta aktivitāte (~64%)	28	18	18	13	11	6	6	–	37%	51%
S5 pieņemot, ka LF ir precīzāks (SKDS 30% / LF 70%)	28	16	12	14	11	11	8	–	9%	82%
S6 AS maksimums (griesti)	33	17	12	11	8	12	–	7	76%	17%
S7 AS zemais (AS –3 pp; JV, PRO, NA +1 pp)	24	18	17	14	12	7	8	–	25%	86%

1. tabula. Mandāti scenārijos (deterministiskā aplēse pēc vidējiem balsu īpatsvaram; kopā 100; “–” = zem 5% barjeras vidējā aplēsē). S6 ir AS labvēlīgo pieņemumu griesti, nevis prognoze. Zemais–augstais diapazons katrai partijai – 1. nodaļā.

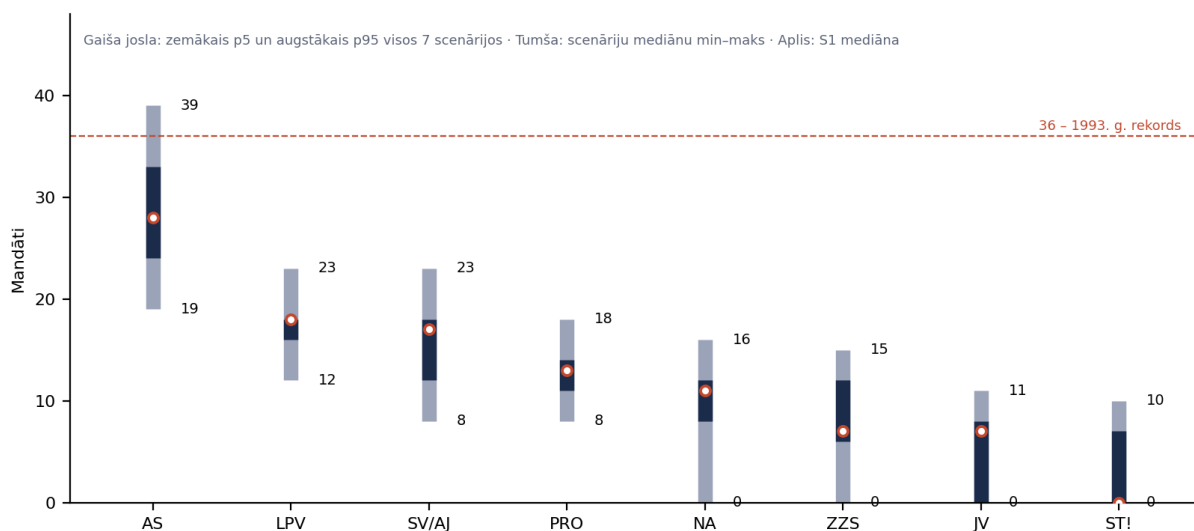
Šis ziņojums nav vēlēšanu rezultāta pareģojums, bet scenāriju analīze. Līdzīgi kā Vācijas vēlēšanu prognožu projekti un citi Eiropas modeļi, tas kombinē pieejamos aptauju datus ar simulācijām, lai parādītu iespējamo mandātu sadalījumu, 5% barjeras ietekmi un koalīciju vairākumu iespējamību. Tā kā vēlēšanu sistēmā partijas pie barjeras var būtiski mainīt gan mandātu sadalījumu, gan valdības veidošanas telpu, galvenais rezultāts ir nevis viens “pareizais” skaitlis, bet iespējamo iznākumu diapazons un to politiskās sekas.

1. Zemais–augstais variants katrai partijai

Tabulā apkopots katras partijas aprēķinātais teorētiskais diapazons pār visiem septiņiem scenārijiem: “aprēķinātais teorētiskais zemais” = zemākais 5. percentile (jeb 1 no 20 simulācijām sliktāks), “augstais” = augstākais 95. percentile, “centrs” = S1 mediāna ar S1 5.–95. percentili. Kolonna “mediānu diapazons” rāda, cik daudz mandātu mainās, mainot scenāriju (bez izlases trokšņa).

Partija	Aprēķinātais teorētiskais zemais (p5)	Centrs S1 (p5–p95)	Aprēķinātais teorētiskais augstais (p95)	Mediānu diapazons	P(≥5%) min–maks
AS	19 (S7)	28 (23–35)	39 (S6)	24–33	100%–100%
LPV	12 (S5)	18 (13–22)	23 (S2)	16–18	100%–100%
SV/AJ	8 (S6)	17 (12–21)	23 (S4)	12–18	100%–100%
PRO	8 (S6)	13 (9–17)	18 (S5)	11–14	100%–100%
NA	0 (S6)	11 (8–15)	16 (S7)	8–12	88%–100%
ZZS	0 (S4)	7 (0–9)	15 (S6)	6–12	56%–100%
JV	0 (S2)	7 (0–10)	11 (S3)	0–8	17%–86%
ST!	0 (S1)	0 (0–7)	10 (S6)	0–7	9%–76%

2. tabula. Mandātu zemais–augstais diapazons pa partijām (iekavās – scenārijs, kurā tas sasniegts). 0 = partija zem barjeras vismaz 5% simulāciju.

1. attēls. Zemais–augstais mandātu diapazons pa partijām. Gaišā josla – zemākais p5 un augstākais p95; tumšā – scenāriju mediānu min–maks.

AS – visplašākais absolūtais diapazons (19–39 mandāti) un vienlaikus visstabilākā vadošā pozīcija: pat zemajā variantā (S7) tā ir lielākā partija 92% simulāciju.

LPV (12–23) un SV/AJ (8–23 mandāti); to diapazons lielā mērā atkarīgs no aptauju svara (SV/AJ: SKDS 14,2% pret LF 8,7%) un aktivitātes (S4 – augstākais, S5 – zemākais).

PRO (8–18) un NA (0–16); NA apakšējā robeža 0 rodas tikai S6 (SKDS 2022. g. novirzes pārvērtē NA par 1,9 pp un AS konsolidācija).

JV (0–11), ZZS (0–15) un ST! (0–10 mandāti) – “barjeras partijas”: mandātu skaits šeit ir drīzāk binārs (ieklūst/neieklūst) nekā nepārtraukta lieta. JV barjeru pārvā 17%–86%, ZZS 56%–100%, ST! 9%–76% simulāciju. Bāzes scenārijā (S1) JV un ZZS ir gandrīz identiskas (67% / 63%; mediāna 7 + 7 mandāti).

2. Koalīciju iespējamība pie dažādām “sarkanajām līnijām”

Koalīcija ir “iespējama”, ja ir minimāls vairākums (≥ 51 mandāts) bez pāriem, kas viens otru publiski izslēdz. Publiski zināmie izslēgumi: Kulbergs/AS – SV/AJ un ST! (augusts), LPV – “šādā sastāvā nav pieņemams”; Progresīvie – LPV, SV/AJ un ST!; JV un LPV – savstarpēji (LSM 23.08.). Pieņemts, ka visas nosacītā “centra” partijas izslēdz SV/AJ un ST!. Trīs variantu apraksts:

V1 “Kordons” – nelokāma sarkanā līnija: AS, PRO un JV izslēdz LPV; visi izslēdz SV/AJ un ST! (pamata variants, saskaņā ar pieņēmumu par AS sarkano līniju pret LPV).

V2 “Kordons + PRO–NA politiskā berze”: V1 un PRO ar NA nesadarbojas (identitātes politika, migrācija, LGBT+).

V3 “AS atver durvis LPV”: AS vairs neizslēdz LPV; PRO un JV joprojām izslēdz.

Scenārijs	V1: iespējams vairākums	V1: AS+PRO+NA	V1: AS+JV+ZZS+NA	V2: iespējams vairākums	V3: AS+LPV+NA
S1 Bāzes	100%	96%	30%	74%	82%
S2 SKDS 2022. g. novirzes atkārtojas	99%	92%	17%	58%	72%
S3 Zema aktivitāte	100%	96%	41%	90%	86%
S4 Augsta aktivitāte	99%	95%	18%	53%	79%
S5 LF ir precīzāks	100%	96%	49%	99%	88%
S6 AS maksimums	100%	67%	7%	97%	52%
S7 AS zemais	100%	99%	36%	69%	96%

3. tabula. Varbūtība (simulāciju daļa), ka pastāv minimālais vairākums attiecīgajā konfigurācijā. “AS+PRO+NA” nozīmē, ka šīs trīs partijas kopā ar jebkuru citu iekļauto partiju spēj nodrošināt ≥ 51 .

AS ir obligāts partneris: V1 gadījumā AS ir katrā iespējamajā minimālajā vairākumā 97–100%, V2 gadījumā 52–99% simulāciju, jo bez tās atlikušās partijas nespēj sasniegt 51.

Divu partiju vairākums: ja spēkā ir V1 “sarkanās līnijas”, divu partiju kombinācija ar ≥ 51 mandātu ir iespējama tikai 0,2–3% simulāciju (S1: 2,2%; S2: 2,1%; S3: 2,8%; S4: 1,6%; S5: 1,3%; S7: 0,2%; S6: 11,4%). Bez veto divu partiju vairākums būtu iespējams 3–45% simulāciju (S1: 22%), taču to veidotu LPV vai SV/AJ ar AS, ko “sarkanās līnijas” izslēdz.

PRO–NA politiskā berze (V2) samazina iespējamību līdz 53–74% S1–S4 un S7 scenārijos (S3 – 90%; S5 – 99%, S6 – 97%): ja PRO un NA nesadarbojas, vairākumam vajag gan JV, gan ZZS, bet katra no tām pārvar barjeru tikai $\sim 2/3$ gadījumu. Tā ir būtiskākā izmaiņa pēc JV/ZZS korekcijas (iepriekš 80–99%). S6 (AS maksimums) ir izņēmums: tur ar AS+PRO+ZZS pietiek 80% simulāciju.

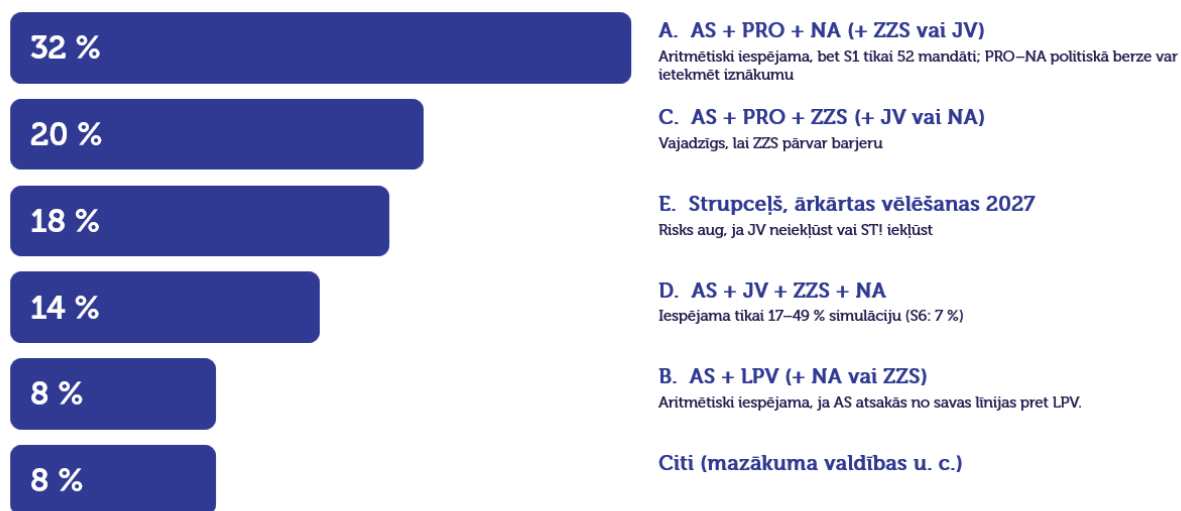
AS+LPV+NA (V3) aritmētiski ir iespējams 71–96% simulāciju (S6: 52%), bet tas prasa, lai AS atteiktos no savas līnijas pret LPV un JV/PRO paliktu opozīcijā. Šlesers publiski aicina uz divu partiju (AS+LPV) modeli; Providus vērtējums – zema varbūtība ($\sim 8\%$).

3. Valdības scenāriji

Scenārijs	Sastāvs	Varbūtība (ja summa 100%)	Pamatojums
A. Labējā-centriskā	AS+PRO+NA (+ZZS vai JV)	32%	Aritmētiski 92–99% (S6: 67%), bet pamatscenārijā tikai 52 mandāti; PRO–NA politiskā berze var ietekmēt iznākumu
D. Esošā koalīcija turpina	AS+JV+ZZS+NA	14%	Iespējams tikai 17–49% simulāciju (S6: 7%); JV un ZZS abas uz barjeras
C. Plašais centrs	AS+PRO+ZZS (+JV vai NA)	20%	ZZS pieaug; V2 gadījumā ZZS vai JV ir nepieciešamas 31–82% simulāciju (S6 – ZZS 82%)
B. Labējā-populistiskā	AS+LPV (+NA vai ZZS)	8%	Aritmētiski iespējama, ja AS atsakās no savas līnijas pret LPV
E. Strupceļš, ārkārtas vēlēšanas 2027	Pārejas valdība	18%	Politisks risks; aug, ja JV paliek ārpus Saeimas vai ST! iekļūst
Citi	Mazākuma valdība u. c.	8%	

4. tabula. Varbūtības balstītas uz simulāciju rezultātiem un iepriekšējiem aprēķiniem, ja summa noteikta 100%

Visticamākās valdības (varbūtības pēc aprēķiniem)

Providus ekspertu vērtējums, balstīts uz simulācijām; varbūtību summa ir 100 %

4. tabulas ilustrācija. Varbūtības balstītas uz simulāciju rezultātiem un iepriekšējiem aprēķiniem, ja summa noteikta 100%

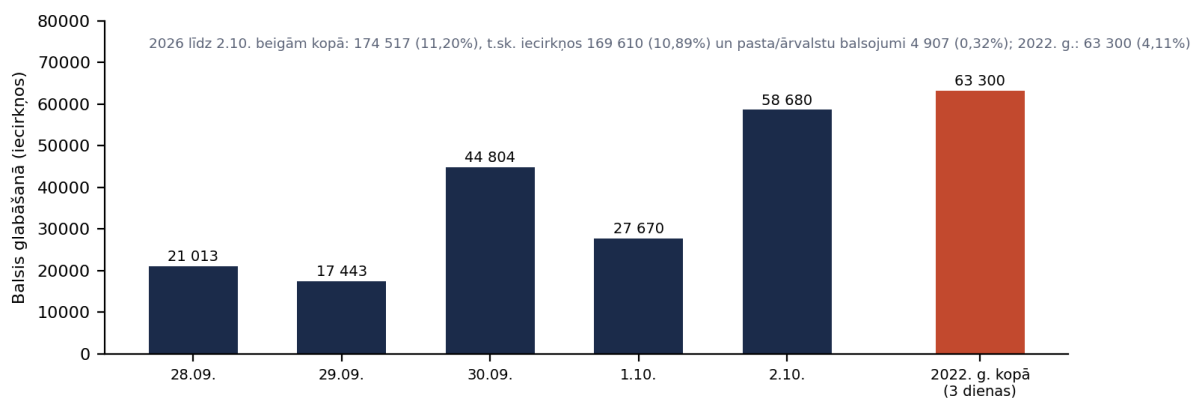
4. Aktivitāte: vēsturiskā un 2026. gada priekšlaicīgā balsošana

2026: aktivitātes aplēse ≈ 60–62% (ja zema interese 57–58%, ar protesta mobilizāciju 63–65%)

Gads	1922	1925	1928	1931
Aktivitāte, %	82,20	74,89	79,30	80,04

Gads	1993	1995	1998	2002	2006	2010	2011	2014	2018	2022	2026
Aktivitāte, %	89,90	72,00	71,89	71,51	60,98	63,12	59,45	58,85	54,56	59,41	≈61*
Balsotāju skaits, tūkst.	1118	951	954	998	902	945	908	907	845	916	≈950*

5. tabula. Vēlētāju aktivitāte Saeimas vēlēšanās. Avots: Providus apkopoti CVK dati, pārbaudīti pret CVK arhīvu un atvērto datu portālu (2011, 2014, 2018, 2022). Aktivitātes minimums kopš 1993. g. – 2018. g. (54,56%). *2026. g. – Providus aplēse pēc priekšlaicīgās balsošanas (60–62%; 935–965 tūkst.).

2. attēls. Balsošana glabāšanā 2026. g. pa dienām (iecirkņos) un 2022. g. kopsumma. Avots: CVK (dati līdz 2.10.2026 beigām), Providus apkopojums.

2026. g. līdz 2.10. beigām: priekšlaicīgi nobalsoja 174 517 vēlētāji jeb 11,20% no 1 557 615 balsstiesīgajiem. No tiem 169 610 (10,89%) – iecirkņos 28.09.–2.10. (Vidzeme 12,69%, Kurzeme 10,68%, Rīga 10,58%, Zemgale 10,27%, Latgale 8,82%), bet 4 907 (0,32%) – pasta un ārvalstu balsojumi. Lielākais dienas apjoms bija pēdējā dienā (2.10. – 58 680).

2022. g.: priekšlaicīgi 63 300 jeb 4,11%, bet balsošana notika tikai trīs dienas un ierobežotā iecirkņu skaitā. Šogad iespējas ir plašākas (piecas dienas), tāpēc tiešs salīdzinājums pārvērtē interesi.

Aktivitātes aplēse. Priekšlaicīgā balsošana ir 174 517, t.i., par 24–40 tūkst. vairāk nekā 1.10. izmantotajā projekcijā (135–150 tūkst.; 8,7–9,6%). Pieņemot, ka tikai 10–40% no pieauguma pret 2022. g. (+111 tūkst.) ir “jauni” vēlētāji (*convenience-voting* literatūra rāda pieticīgu ietekmi uz dalību – Gronke et al., 2008), kopējā aktivitātes aplēse ≈ 60–62% (centrā ≈ 61%; 2022. g. 59,41%); ar zemu interesi 57–58%, ar protesta mobilizāciju 63–65%. Modeļa bāzes scenārijā (S1) saglabāta aktivitāte 60,5% ± 2: kontrolaprēķinā ar 61,2% mandātu mediānas nemainās (AS 28, LPV 18, SV/AJ 17, PRO 13, NA 11, JV 7, ZZS 6); JV barjeru pārvar 63% simulāciju (S1: 67%), ST! – 26% (S1: 24%). S3 (56,5%) pēc spēcīgās priekšlaicīgās balsošanas ir mazāk ticams jutības scenārijs.

Reģionālā nobīde: Latgales aktivitāte priekšlaicīgi (8,82%) ir par ~1,8 pp zemāka nekā Rīgā (10,58%) un par ~3,9 pp zemāka nekā Vidzemē (12,69%); Latgalē ir spēcīgākas SV/AJ un LPV pozīcijas (Providus 08.2026: neapmierināto 68,4%). Modelī zema aktivitāte atņem SV/AJ, LPV, ST! apmēram 0,9/0,6/0,4 pp uz 3,5 pp aktivitātes izmaiņas, augsta – piešķir (pieņemums, nevis empīrisks aprēķins; atbilst Zviedrijas un Vācijas 2026. gada pieredzei, kur mobilizācija bija izšķirīga).

5. Vai AS var sasniegt 36 mandātus – kopš 1993. gada augstāko rezultātu?

Kopš neatkarības atjaunošanas augstāko mandātu skaitu vienai partijai guvusi Latvijas ceļš 1993. gadā – 36 (32,4% balsu). Pēc tam labākie rezultāti: Vienotība 2010. g. – 33, Saskaņas Centrs 2011. g. – 31. Starpkaru periodā maksimums bija 32 (sociāldemokrāti, 1925). AS aptauju vidējais ir 22,2% (SKDS izlēmušo 21,8%; Latvijas fakti 23,8%); S1 scenārijā – 22,9% jeb ~28 mandāti.

Vēlēšanas	Uzvarētājs	Balsis, %	Mandāti	Zaudētās balsis, %	Mandāti / balsis
1993	Latvijas ceļš	32,4	36	10,7	1,11
2010	Vienotība	31,2	33	5,6	1,06
2011	Saskaņas Centrs	28,4	31	5,0	1,09
2002	Jaunais laiks	24,0	26	15,8	1,08
2022	Jaunā Vienotība	19,0	26	27,9	1,37
2026 (S1 aplēse)	AS	22,9	28	~19	1,22

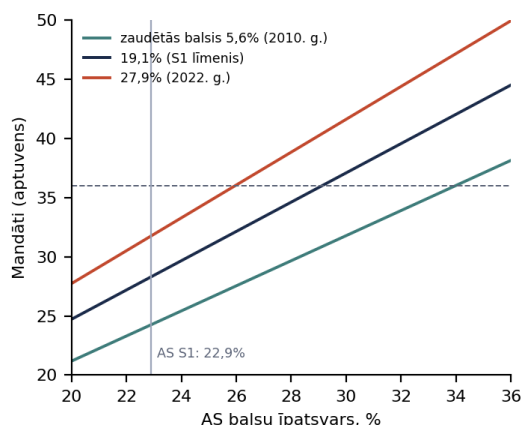
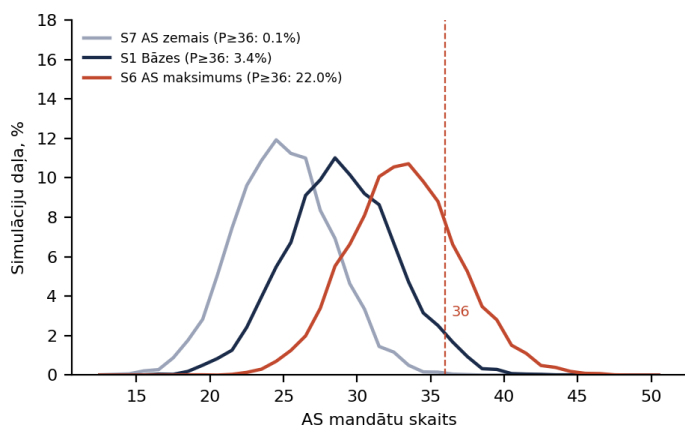
6. tabula. Lielākās partijas rezultāts izvēlētajās vēlēšanās. Avots: CVK, Providus aprēķins; zaudētās balsis – partijas zem 5% barjeras (1993. g. – zem 4%).

5.1. Mehānika: cik balsu vajag 36 mandātiem

Mandātu daļa $\approx$ balsu daļa / (1 – zaudētās balsis). 36 mandāti prasa 36% no 100, tātad AS balsu īpatsvars $\approx 0,36 \times (1 - \text{zaudētās balsis})$. Zaudētās balsis šajā ciklā ir liels nezināmais, jo daudz partiju (ST!, MMN, LA, JV, “citi”) ir zem vai ap 5%:

Zaudēto balsu īpatsvars	Nepieciešamais AS balsu īpatsvars 36 mandātiem	Attālums no AS S1 vidējā (22,9%)	Līmenis atbilst
5,6%	$\approx 34,0\%$	+11,1 pp	2010. g. (konsolidēta sistēma)
10,0%	$\approx 32,4\%$	+9,5 pp	1993., 2006. g.
19,1%	$\approx 29,1\%$	+6,2 pp	S1 bāzes scenārijs (JV, ZZS uz barjeras)
24,7%	$\approx 27,1\%$ (modelis: 26% $\rightarrow$ 35, 27% $\rightarrow$ 36, 28% $\rightarrow$ 37 mand.)	+4,2 pp	Stresa gadījums: ST!, MMN, LA katra 4,9%, citi 10%
27,9%	$\approx 26,0\%$	+3,1 pp	2022. g. līmenis

7. tabula. Nepieciešamais AS balsu īpatsvars = $36\% \times (1 - \text{zaudētās balsis})$. S1 zaudēto balsu apjoms (19,1%) ir augstāks nekā datu bāzē bez korekcijas (~17%), jo JV un ZZS katra ~1/3 gadījumu paliek zem 5%.

3. attēls. Kreisajā pusē – AS mandātu sadalījums S7, S1 un S6 scenārijos (5000–8000 simulāciju); labajā – aptuvenā sakarība starp AS balsu īpatsvaru un mandātiem dažādos zaudēto balsu līmeņos.

Izšķirošā sakarība: katrs papildu AS balsu procentpunkts šajā diapazonā dod ~1,1–1,3 mandātus (tas ir vairāk nekā 1:1, jo pārējo partiju balsis samazinās un vairāk no tām nokrīt zem barjeras). Tāpēc 36 mandātu sasniegšanai nepieciešami ~29% pie S1 zaudēto balsu līmeņa, bet tikai ~26–27%, ja zaudēto balsu apjoms būtu tuvu 2022. g. (~25–28%).

5.2. Varbūtības pēc scenārijiem

Gadījums	AS balsis, % mediāna (p95)	Zaudētās balsis, %	AS mandāti: mediāna (p5–p95)	P(≥30)	P(≥33)	P(≥36)
S1 bāzes	23.0 (27.2)	19.1	28 (22–35)	38%	14%	3,2%
S1 ar platākām kļūdām ($\sigma \times 1,6$)	22.9 (29.8)	17.2	28 (19–37)	38%	19%	8,3%
S1 ar "smagām astēm" (t, df = 4)	23.0 (27.0)	19.5	29 (23–35)	39%	13%	3,1%
AS maksimums bez "vilkmes" (LF 70%, SKDS 2022 pilns)	25.7 (30.3)	14.5	30 (24–36)	57%	25%	6,9%
S6: AS maksimums + vilkme +3 pp	27.9 (32.6)	14.7	33 (27–39)	80%	52%	22,6%
S6 ar platākām kļūdām ($\sigma \times 1,6$)	27.9 (35.3)	13.6	32 (23–42)	68%	49%	28,4%

8. tabula. AS mandātu sadalījums sešos modeļa variantos (20 000 simulāciju katrā). Pārējie scenāriji (5000 simulāciju): P(≥36) – S2 5,8%; S3 3,8%; S4 2,5%; S5 1,5%; S7 0,04%. S1 rindas ir ar JV/ZZS korekciju; S6 rindas – bez tās.

5.3. Vērtējums

S1 variantā iegūti 36 mandāti ir ~3% varbūtības notikums. AS būtu jāiegūst ~29% pie S1 vidējā 22,9%: novirze +6 pp ir ~2 modeļa standartnovirzes ($\sigma \approx 3,1$ pp) un ~2 reizes lielāka par jebkuru SKDS partijas novirzi 2022. gadā (maks. 2,7 pp, 13. tabula).

Izšķirošais ir nevis tik daudz AS, cik JV un ZZS liktenis. Ja abas paliek zem 5% (12% simulāciju), P (AS ≥ 36) = 13% un AS mediāna – 31 mandāts; ja iekļūst tikai viena (47%) – 3%; ja iekļūst abas (41%) – 0,4% (mediāna 27). **Zaudēto balsu pieaugums ir galvenais mehānisms, kā AS varētu tuvojies rekordam.**

Pat AS-labvēlīgāko pieņēmumu kopumā (S6) mediāna ir 33 mandāti, 36 sasniedz ~23% simulāciju (vēl +3 pp "vilkme" nav empīriski pamatota; bez tā – ~7%). Visu pieņēmumu un plašāko kļūdu kombinācijā – ~28%. S6 ir griesti, nevis varbūtējākais iznākums.

Realitātes pārbaude pret vēsturi: 33 mandāti (Vienotības 2010. g. līmenis) ir ~14% S1 un ~52% S6; 1993. g. bija pirmās vēlēšanas pēc neatkarības atjaunošanas ar 10,7% zaudēto balsu un vienu skaidru uzvarētāju (+19 pp pārsvars pār otro vietu), kas šobrīd nav salīdzināms. Kopš 1995. g. vienīgie 25%+ rezultāti bijuši 2010. un 2011. g. (31,2% un 28,4%), kad zaudēto balsu bija tikai 5,0–5,6%; šobrīd (~19%) un 2022. g. (~28%) tādi nosacījumi nepastāv.

Mehānismi, kas varētu pacelt AS virs ~28%: (1) taktiskā konsolidācija ap "vienīgo partiju, kas var veidot valdību"; (2) lielāks zem barjeras palikušo balsu apjoms (JV, ST!, MMN, LA nenovērtēti kopā); (3) zema aktivitāte opozīcijas, lauku un mazāk iesaistīto vēlētāju vidū. **Mehānismi pret:** (1) vēsturiskais uzvarētāja "sabrukums" (nākamajās vēlēšanās vidēji 55% no iepriekšējā rezultāta), (2) AS apvienības raksturs un fragmentācijas risks (6. nodaļa), (3) nevienai no aptaujām AS nav virs 24%.

Providus vērtējums: AS ≥36 mandāti – **aptuveni 3–5% varbūtība** (S1 3%, ar plašākām kļūdām līdz 8%; pirms JV/ZZS korekcijas 0,5–1%); ≥33 – **~12–15%**; AS ≥30 – **~30–40% varbūtība**. Šīs ir aplēses, kas balstītas modeļa rezultātos. **Ko tas nozīmētu:** pie ≥33 mandātiem AS vajadzētu tikai vienu partneri ar 15-18 mandātiem (PRO, NA vai ZZS), un koalīcijas sarunu spēks pārietu no PRO/NA/ZZS uz AS. **Tāpēc šis scenārijs ir politiski svarīgāks par tā varbūtību.**

6. AS fragmentācija: ko tā nozīmē šim prognozes ciklam

Turpmākā Saeimas darbā jāņem vērā, ka AS ir trīs partiju (LZP, LRA, Liepājas partija) instrumentāla apvienība kopā ar Kulberga vadīto biedrību/projektu un ka vēsturiskās apvienības Latvijā dzīvo vidēji ~6 gadus.

2026. gada vēlēšanām ietekme minimāla: AS startē kā viens saraksts (balsu un mandātu aprēķins AS = viena partija). Fragmentācijas risks attiecas uz valdības ilgtspēju, nevis uz sastāvu.

Ilgspēja scenārijos A, C, D: AS iekšējais risks, pēc Providus vērtējuma, samazina valdību paredzamo mūžu par ~2 mēnešiem (A: 14–20; C: 12–18; D: 16–22 mēneši. AS ir obligāts partneris 52–100% gadījumu – tāpēc AS iekšējās nesaskaņas = valdības krīze jebkurā scenārijā.

Saistība ar teoriju: Ibenskas un Sikk (2017) rāda, ka Centrālās un Austrumeiropas partiju sistēmās vēlēšanu apvienības bieži vien ir pārejas stadija uz apvienošanos vai sabrukumu; Sikk (2012) – ka jauni zīmoli uzvar ar “jaunumu”, bet to gaidāmā pakāpeniska izzušana ir sistēmas iezīme (8. nodaļa).

7. SV/AJ vēlētājs: īpatsvars un kas ar to notiek

Tagadējais īpatsvars. SV/AJ atbalsts izlēmušo vidū: SKDS septembrī 14,2% (augustā 17,8%, aprēķināts uz tās pašas bāzes; visu respondentu rādītājs 11,8% → 9,4%), Latvijas faktos 8,7%; svērtais (80/20) – **13,1%** (S1 pēc normalizācijas 13,5%), kas dod **~17 mandātus (diapazons 12–21)**. Pievienojot ST! (3,3–4,2%) un Saskaņas centru (~1,8–2,7%), **plašākais “Krievijai draudzīgo vai Rietumu ietekmei skeptisko” partiju kopums ir ~12–21%** (SKDS 21,1%; Latvijas fakti 12,1% bez Saskaņas centra) – t. i., **tuvu 2018. un 2022. gada līmenim (19,8% un 18,5% ieskaitot zem barjeras palikušos).**

Gads	1993	1995	1998	2002	2006	2010	2011	2014	2018	2022	2026 (aplēse)
Prokremliski orientēto spēku %	17,8	11,1	14,1	19,1	20,5	26,0	28,4	23,0	19,8	6,8 (18,5*)	13,1 (SV/AJ); 12–21 (kopā)

9. tabula. Avots: Providus izpēte par prokremlisko partiju vēsturi; *2022. g.: ar zem barjeras palikušajiem (Saskaņa 4,81%, LKS 3,63%, SV 3,24%). Vidēji 1993–2022: 18,7% (19,8% ar 2022. g. korekciju); minimums 6,8%, maksimums 28,4%.

Šis vēlētāju kopums ir ilgstošs, nevis īslaicīgs: vidēji ~19% balsu, 11–28% diapazons. Mainās tikai tas, vai tas ir konsolidēts vienā sarakstā (2010–2018: Saskaņa), vai sašķelts (2022: sašķelts un šoreiz tikai ~7% parlamentā).

SV/AJ nav koalīcijas partneris nevienā variantā. “Kordons” (nelokāmās sarkanās līnijas) atņem 15–18 mandātus (SV/AJ) un, ja ST! iekļūst – vēl ~6–7; atlikušajiem 76–85 mandātiem vajag 51 (60–67%), nevis 51 no 100.

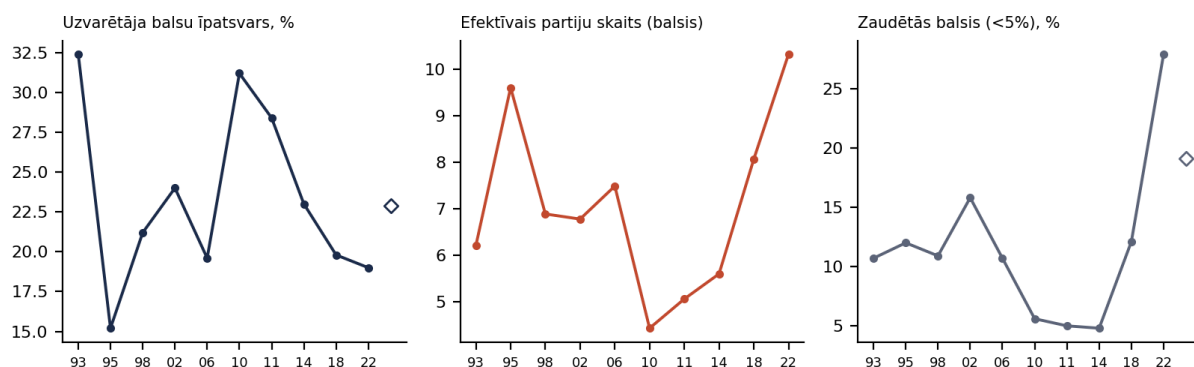
Ostracisma efekts: van Spanje un Weber (2019) rāda, ka partiju izolēšana palielina tās atbalstu, ja tai ir spēcīgas iespējas signalizēt opozīcijas pozīciju ārpus valdības un maz izredžu piedalīties valdībā. Tas atbilst SV/AJ situācijai un ir augšupvērstas risks tās rezultātam (S4 scenārijs: 18 mandāti).

Tipiski turpmākie ceļi (Latvijas vēsturiskā prakse – Saskaņa 2011–2018 uzvarēja trīs vēlēšanās pēc kārtas, bet netika valdībā): (1) pastāvīga opozīcija un konsolidācija, ja kordons turpinās; (2) frakcionēšanās/ilgstoša sīkāka sašķelšanās pēc līdera maiņas (kā Saskaņa 2018→2022: 19,8% → 4,8%); (3) daļēja integrācija – tikai ja kāda no nosacītā “centra” partijām mainītu pozīciju; tam nav publisku pazīmju. Šī dokumenta bāzes pieņēmums ir (1).

Svarīgi robežgadījumi: ST! pie 5% (~24%, līdz 64% S2 scenārijā) – tad otrs prokremlisks spēks parlamentā un 5–7 papildus mandāti ārpus kordona; SV/AJ <5% ir praktiski izslēgts (<1% varbūtība).

8. Ilglaicīgās kopsakarības (CVK dati 1922–2022)

Šajā nodaļā izmantoti Providus apkopotie CVK dati (1922–2022; 1993.–2022. g. – 10 vēlēšanas pēc neatkarības atjaunošanas) un dati par vēlēšanu aktivitāti.

4. attēls. Uzvarētāja balsu īpatsvars, efektīvais partiju skaits (pēc balsīm) un zaudētās balsis (partijas zem barjeras). Rombi – 2026. g. aplēse.

Gads	Saraksti	Saeimā	Uzvarētājs, %	Efektīvais partiju skaits* (balsis / mandāti)	Zaudētās balsis, %	Jauno sarakstu %**
1993	23	8	32,4	6,2 / 5,1	10,7	–
1995	19	9	15,2	9,6 / 7,6	12,0	37,2
1998	21	6	21,2	6,9 / 5,5	10,9	28,5
2002	20	6	24,0	6,8 / 5,0	15,8	33,6
2006	19	7	19,6	7,5 / 6,0	10,7	0
2010	13	5	31,2	4,4 / 3,9	5,6	0
2011	13	5	28,4	5,1 / 4,5	5,0	20,8
2014	13	6	23,0	5,6 / 5,1	4,8	13,5
2018	16	7	19,8	8,1 / 6,4	12,1	42,5
2022	19	7	19,0	10,3 / 6,1	27,9	34,1

10. tabula. Avots: CVK dati, Providus aprēķins. **Jauno sarakstu % – sarakstu $\geq 2\%$ balsu īpatsvars, kas startēja pirmo reizi (nevis pārdēvētas vai esošo partiju apvienības); manuāla kodēšana, indikatīva (Sikk & Köker, 2019 metode vienkāršota).

* Efektīvais partiju skaits (Laakso–Taagepera) ir sadrumstalotības mērs: $ENP = 1/\sum p_i^2$, kur p_i ir saraksta daļa no visām balsīm (pirmais skaitlis) vai mandātiem (otrais skaitlis). Tas rāda, cik vienāda lieluma partijas dotu tādu pašu sadrumstalotību; tas nav faktiskais partiju skaits. Balsu ENP ietver visus sarakstus, arī tos, kas netika Saeimā.

Kas atkārtojas 1993.–2022. gadā (n=10, korelācijas indikatīvas):

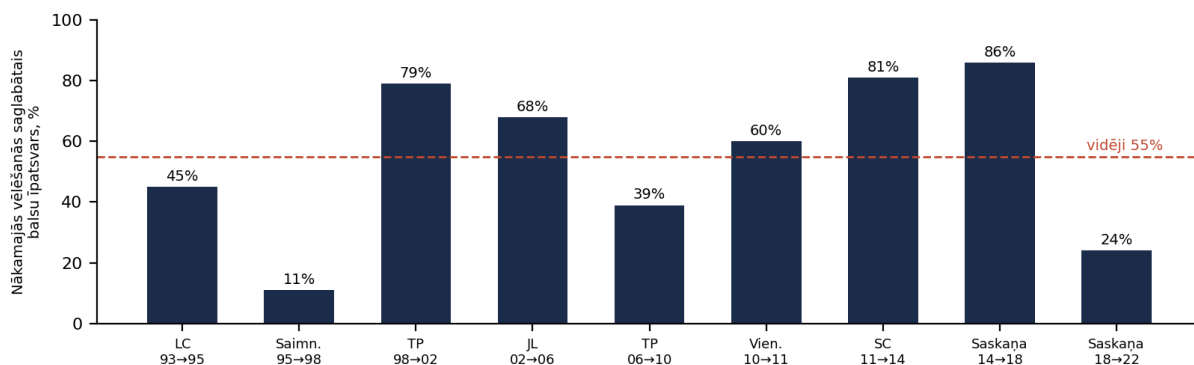
Sadrumstalotība un uzvarētāja vājums: efektīvā partiju skaita korelācija ar uzvarētāja balsu īpatsvaru $r = -0,81$; ar zaudētajām balsīm $r = +0,81$. 2022. g. balsu fragmentācija (10,3) ir gandrīz 1931. g. līmenī (10,9) – tikai 5% barjera saglabā mandātu fragmentāciju zemāku (6,1).

Zaudētās balsis ir mehānisks pastiprinātājs: uzvarētāja mandātu daļa $\approx$ tā balsu daļa / (1 – zaudētās balsis). 2022. g. JV: $19,0\% / (1 - 0,279) = 26,4\%$ (faktiski 26 mandāti). 2026. g. aplēse: AS $22,9\% / (1 - 0,19) \approx 28$ mandāti. **Tas izskaidro, kāpēc 1 pp pārvērtēšanas vai nenovērtēšanas pie barjeras maina mandātus par 4–5.**

Aptuveni viena trešdaļa vēlētāju atbalsta jaunus zīmolus: 1995, 1998, 2002, 2018, 2022 – 28–43%; lēnākos gados (2006, 2010) – 0%. Jauno īpatsvars korelē ar sadrumstalotību ($r = +0,63$). Sikk (2012) to skaidro ar “jaunuma” uzvarošo formulu; **AS un LPV ir šīs tendences 2022. un 2026. g. izpausme.**

Uzvarētāja “sabrukums”: nākamajās vēlēšanās uzvarētājs saglabā vidēji 55% (mediāna 60%; diapazons 11–86%) no sava balsu īpatsvara – skat. attēlu zemāk. Piemērojot to JV ($19,0\% \rightarrow \sim 10,4\%$),

aptauju 6,4–6,5% (ekspertu bāzē 5,6%) ir zem tipiskā līmeņa, bet ne bezprecedenta (Saskaņa 2018→2022: 24%; Saimnieks 11%).

5. attēls. Iepriekšējās vēlēšanās uzvarējušās partijas nākamais rezultāts (% no iepriekšējā). Avots: CVK Excel.

Uzvarētāja pārsvars pār otro vietu: mediāna 1993.–2022. $\approx 5,0$ pp (mazākais 0,3; lielākais 19,1 – 1993). 2026. g. AS pārsvars (S1: 22,9% pret LPV 14,3% / SV/AJ 13,5%) $\approx 8,6$ pp – otrs lielākais kopš 1993. g. (pēc 1993. g. – 19,1 pp; 2011. g. – 7,5 pp).

Aktivitāte nav tieši saistīta ar fragmentāciju (korelācijas ar efektīvo partiju skaitu, zaudētajām balsīm un jauno sarakstu daļu $|r| \leq 0,18$, 1995–2022), bet ļoti zems aktivitātes līmenis (2018: 54,56%) sakrīt ar augstāko jauno sarakstu īpatsvaru visā periodā (42,5%)

Starpkaru fragmentācija: 1922.–1931. g. bez barjeras efektīvais partiju skaits pieauga 6,6 → 10,9, bet uzvarētāja daļa krita 30,6% → 19,2%; šodienas balsu fragmentācija ir tādā pašā līmenī.

9. Ko vērot vēlēšanu naktī un nākamajā nedēļā; ieteikumi

- JV, ZZS un ST! pie 5%:** nosaka, vai Saeimā ir 6, 7 vai 8 partijas, cik zaudēto balsu pastiprina AS (un cik tuvu 36 mandātiem tā nonāk) un vai pastāv AS+JV+ZZS+NA koalīcija; ja neviena no JV un ZZS neiekļūst, AS+PRO+NA ir praktiski vienīgais variants.
- SV/AJ pret LPV un PRO:** SKDS un LF atšķiras par 5 pp; rezultāts parādīs metodoloģijas precizitāti un svaru pareizību.
- Aktivitāte un Latgale:** ja aktivitāte pārsniedz $\sim 63\%$, SV/AJ un LPV iegūst; ja zem 57% – iegūst JV, NA un PRO.
- Pirmie koalīcijas signāli:** vai PRO un NA publiski izslēdz viens otru; vai AS atkārtoti LPV nepieņemamību.
- Rīga:** sekot līdzi pārmaiņām Rīgas domes valdošajā koalīcijā, kamēr partijas risina sarunas par nacionālās valdības koalīciju.
- Pirmsvēlēšanu kontroversiju sekas:** dažādu partiju kandidātu pirmsvēlēšanu skandālu ietekme uz sarunām un partiju stāvokli.
- Uzņēmējiem un investoriem:** pamatscenārijs – trīs līdz četrus partiju valdība; sarunas 4–8 nedēļas; budžeta lēmumi visticamāk tikai 2027. g. sākumā.
- Pilsoniskajai sabiedrībai:** konstruktīvs spiediens uz jauno valdību pirmajos 6–9 mēnešos, solījumu izpildes monitorings un neapmierinātības monitorēšana gan reģionos, gan nacionāli.
- Medijiem un pētniekiem:** pēc vēlēšanām publiski novērtēt pirmsvēlēšanu aptauju precizitāti.
- Papildu ieteikumi:** visticamāk jāreķinās un jāplāno ilgāks koalīcijas veidošanas periods nekā ierasts (ja Saeimā ienāks septiņas partijas, sarunas var ieilgt, un 2027. gada budžeta lēmumi var aizkavēties), riska plānošanā iekļaut scenāriju E un sekot EK un SVF vērtējumiem 2027. gada pirmajā pusē kā pirmajiem kritiskajiem signāliem par valdības fiskālo noturību.

Ierobežojumi

Vienots valsts mēroga mandātu sadalījums (nevis pa pieciem apgabaliem); izmantoti dalītāji 1, 3, 5, 7... (Saeimas vēlēšanu likuma 38. pants); rezultāts nav jutīgs pret pirmā dalītāja izvēli (jo barjera 5%). Saeimas vēlēšanās mandāti tiek sadalīti vēlēšanu apgabalos (Rīga, Vidzeme, Latgale, Kurzeme, Zemgale), bet aptaujas (SKDS, Latvijas fakti) publicē tikai valsts līmeņa rezultātus, un šīs prognozes izveidei nebija pieejami datu apakškopu rādītāji pa apgabaliem. Tāpēc modelis sadala visus 100 mandātus kā vienā valsts mēroga apgabalā, ar vienādiem dalītājiem un 5% barjeru. Tas ir vienkāršojums, kas var radīt šādas sistemātiskas atšķirības:

1. Mazākos apgabalos (Latgale, Kurzeme) faktiskā barjera mandāta iegūšanai ir augstāka nekā valsts līmenī, tāpēc reģionāli nevienmērīgi atbalstītas partijas var iegūt mandātus pa citu apgabalu sadalījumu, nekā to dod valsts vidējais.
2. Partijas ar koncentrētu reģionālo atbalstu (piem., SV/AJ un LPV Latgalē, ZZS Zemgalē un Kurzemē) mandātos var iegūt vairāk, bet izklīdēta atbalsta partijas – mazāk, nekā rāda valsts līmeņa aprēķins.
3. Pēc būtības ietekme ir lielāka partijām tuvu barjerai (JV, ZZS, ST!) un zaudēto balsu apjomam, no kura atkarīga lielākās partijas mandātu daļa.

Šis ierobežojums netiek kvantificēts; ieteicams mandātu skaitļus lasīt ar $\pm 2-3$ mandātu rezervi atsevišķām partijām (autores aplēse), bet barjeras pārvarēšanas varbūtības (kas balstās uz valsts līmeņa 5% sliekšni) – kā pamata rādītāju. 5% barjera ir valsts līmeņa, tāpēc tas, kuras partijas iekļūst Saeimā, no apgabalu dalījuma nemainās. Mainās tikai mandātu skaits starp tām. Dokumenta galvenie secinājumi (barjeras partijas, koalīciju iespējamība) ir noturīgāki nekā precīzie mandātu skaitļi. Ja pēc vēlēšanām būs pieejami rezultāti pa apgabaliem, modeli var pārkalibrēt.

Kļūdas modelis balstīts uz vienu SKDS vēlēšanu salīdzinājumu (2022. g.) un vispārīgu literatūru; kopīga visu aptauju nobīde nav modelēta, izņemot S2; vienotas publiski pieejamas iepriekšējo aptauju datu kopas nav (Providus, 2026). Latvijas faktiem nav publiski pieejamas partiju aptauju precizitātes vēstures pēdējos gados; tās svars ir 20%.

JV $\geq$ ZZS ekspertu pieņēmums atspoguļo to, ka faktiskā aptauju kļūda ir ≈ 2 reizes lielāka par izlases kļūdu, tāpēc partijas pie 6,2–6,5% statistiski nav nošķiramas no 5% barjeras; korekcija pārbīda ~ 3 pp un maina AS mandātu skaitu un koalīciju iespējas.

Aktivitātes ietekme uz partiju rezultātiem ir pieņēmums, nevis aprēķins.

S6 ("AS maksimums") ir apzināti izvēlēts augšējais gadījums: tā +3 pp "vilkmis" pieņēmums nav balstīts uz empīriskiem datiem par Latvijas vēlēšanām; tā varbūtības nav prognoze. Zemais–augstais diapazons (p5–p95) atspoguļo modeļa pieņēmumus, nevis garantētu 90% intervālu.

Valdības koalīciju varbūtības aprēķins (4. tabula) un AS ≥ 36 / ≥ 33 / ≥ 30 apvienotais vērtējums (5.3. nodaļa) ir aplēses, kas balstītas modeļa rezultātos.

A pielikums. Modeļa apraksts un tehniskā informācija

A.1. Modeļa apraksts

Katrā no 5000 simulācijām katram scenārijam (S1–S7):

- (1) ņemts svērtais SKDS/LF vidējais;
- (2) pievienota aktivitātes ietekme (pp uz 3,5 pp novirzi no 60,5%: SV/AJ +0,9; LPV +0,6; ST! +0,4; JV –0,6; AS –0,5; NA –0,3; PRO –0,3; ZZS –0,2);
- (3) S2 – 50% SKDS 2022. g. novirzes;
- (4) pievienota nejauša kļūda ($\sigma = 0,8 + 0,1 \times \text{atbalsts}$);
- (5) normalizācija līdz 100%;
- (6) partijas $\geq 5\%$ saņem mandātus pēc Sainte-Laguë metodes (dalītāji 1, 3, 5, 7...; Saeimas vēlēšanu likuma 38. pants);
- (7) pārbaudīti minimālie uzvarošie vairākumi pēc veto pozīcijām V1–V3.

Ekspertu korekcija (S1–S4, S7): JV un ZZS bāzes vērtības 5,6% / 5,4%, atbrīvotās balsis sadalītas proporcionāli pārējām. S6: aptauju svars 30/70, pilns SKDS 2022. g. novirzes modelis ($b = 1,0$) un AS +3 pp; S7: AS –3 pp un JV, PRO, NA +1 pp. 5. nodaļas 8. tabulā izmantotas atsevišķas 20 000 simulāciju sērijas. Modelētas 10 partijas (AS, SV/AJ, LPV, PRO, NA, JV, ZZS, ST!, MMN, LA) un grupa “Citi”. MMN un LA pieņemtas kā partneri jebkuram. Rezultātos detalizēti analizētas 8 partijas ar vislielāko dokumentēto atbalstu; vēlēšanās kopā startē 14 saraksti. Kopīgs aktivitātes ietekmes koeficientu pieņēmums ir apkopots A1. tabulā. Visi modeļa skripti, parametri, nejaušo skaitļu sēklas un rezultātu faili ir atkārtojamības pakotnē (Providus_15Saeima_atkartojamiba); 8. nodaļas statistikas aprēķins – skripts ch10_ilgtermina_statistika.py.

Partija	Koeficients (pp uz 3,5 pp aktivitātes novirzi no 60,5%)	Ietekme S3 (aktivitāte 56,5%), pp	Ietekme S4 (aktivitāte 64%), pp
SV/AJ	+0,90	–1,03	+0,90
LPV	+0,60	–0,69	+0,60
ST!	+0,40	–0,46	+0,40
JV	–0,60	+0,69	–0,60
AS	–0,50	+0,57	–0,50
NA	–0,30	+0,34	–0,30
PRO	–0,30	+0,34	–0,30
ZZS	–0,20	+0,23	–0,20

A1. tabula. Aktivitātes ietekmes koeficienti. Katras partijas balsu īpatsvars tiek korigēts par koeficients $\times$ (aktivitāte – 60,5) / 3,5 procentpunktiem. Koeficienti ir autoru pieņēmums par aktivitātes ietekmi, nevis statistiski novērtēts lielums; MMN, LA un “Citi” – 0.

A.2. Ievaddati: aptaujas, to kredibilitāte un kļūdas robežas

A.2.1. Septembra aptaujas (izlēmušo vēlētāju īpatsvars)

SKDS publicē visu respondentu rādītājus. Izlēmušo īpatsvars šeit aprēķināts, dalot ar visu to respondentu summu, kas nosauca kādu partiju (66,2%; nepiedalīsies 14,9%; neizlēmušie un neatbildējušie ~18,9%).

Partija	SKDS (visi resp.)	SKDS (izlēmušie, aprēķins)	Latvijas fakti (izlēm.)	Svērtais 80/20
AS	14,4	21,8	23,8	22,2
SV/AJ	9,4	14,2	8,7	13,1
LPV	9,2	13,9	12,9	13,7
PRO	6,2	9,4	12,4	10,0
NA	5,6	8,5	8,9	8,6
ZZS	4,6	6,9	10,6	7,6
JV	4,3	6,5	6,2	6,4
Stabilitātei!	2,8	4,2	3,2	4,0
Mēs mainām noteikumus	2,5	3,8	3,2	3,7
Latvijas attīstībai	2,4	3,6	3,3	3,5
Citi (SC 1,8; Austošā saule 1,3; Gobzems 1,2; JKP 0,5)	5,8	8,7	6,8	8,3

11. tabula. Datu bāze pēc autores pārrēķina. Avoti: LSM 25.09.2026 (SKDS), PolitPro un Latvijas fakti, Providus aprēķins. Gobzema saraksta rādītājs LSM tekstā precizēts uz 1,2%.

A.2.2. Aptaujas kļūdas robeža izlasēm, kas norādītas publikācijās

95% ticamības intervāls vienkāršai nejaušai izlasei (SRS), tā pati robeža ar dizaina efektu 1,5 (interneta kvotu daļa, klasterizētas intervijas, svēršana) un “kopējā aptaujas kļūda”, ko empīriski novērtē ap divkāršu SRS robežu (Shirani-Mehr et al., 2018). Aprēķins veikts izlēmušo bāzei ($N \times$ izlēmušo īpatsvars):

Aptauja	Izlase	Izlēmušo bāze	SRS $\pm$ pp (p=50%)	Ar dizaina efektu 1,5	Partijai AS / JV (SRS)
SKDS sept.	2035	≈1347	2,7	3,3	$\pm 2,2 / \pm 1,3$
Latvijas fakti sept.	1018	≈679*	3,8	4,6	$\pm 3,2 / \pm 1,8$
SKDS aug.	1205	≈799	3,5	4,2	$\pm 2,9 / \pm 1,7$
Latvijas fakti aug.	1058	706	3,7	4,5	$\pm 3,1 / \pm 2,1$

12. tabula. *Latvijas fakti septembra izlēmušo bāze pieņemta kā 66,7% (kā augustā). Vienai partijai uz 6,5% bāzes SRS kļūda ir $\pm 1,3$ – $1,8$ pp, ar kopējo kļūdu – $\pm 2,6$ – $3,7$ pp; tāpēc JV 6,3–6,5% ir statistiski nenošķirami no 5% barjeras.

Secinājums: SKDS septembra izlase ir ~1,4 reizes precīzāka nekā Latvijas fakti (kļūdas robeža $\pm 2,7$ pret $\pm 3,8$ pp), un, kombinējot abas, formāli piemērotāks svars atbilstu apmēram 65/35. Ņemot vērā Latvijas Faktu aptaujas vēsturisko datu iztrūkumu un kredibilitātes jautājumus (A.2.3. nodaļa), pamatscenārijā izmantots 80/20.

A.2.3. PolitPro vēsturiskā precizitāte un kredibilitātes svāri

PolitPro vērtē SKDS kā precīzāko Latvijas aptaujas veicēju (vērtējums 79/100), vidējā novirze 2022. g. Saeimas vēlēšanās – 1,5 pp, bet tikai vienā vēlēšanu ciklā. Pēdējā SKDS aptauja 2022. gadā (septembris):

Partija	SKDS pēdējā aptauja	Rezultāts 2022	Novirze (aptauja – rezultāts)
Jaunā Vienotība	21,4	19,1	+2,3
Nacionālā apvienība	11,3	9,4	+1,9
ZZS	11,6	12,8	-1,2
Apvienotais saraksts	8,4	11,1	-2,7
Progresīvie	7,6	6,2	+1,4
Saskaņa	7,3	4,8	+2,5
Attīstībai/Par!	5,2	5,1	+0,1
Stabilitātei!	4,1	6,8	-2,7
Latvija pirmajā vietā	4,3	6,3	-2,0

13. tabula. Avots: PolitPro (Latvia 2022 election). Vidējā absolūtā novirze $\approx 1,9$ pp (PolitPro: 1,51 visām partijām), RMS $\approx 2,0$ pp. Factum (21.09.2022) PolitPro vērtējumā – 1,92 pp.

Novirzes struktūra 2022. gadā: SKDS pārvērtēja vecāko “sistēmas” partiju (JV, NA, Saskaņa), nepietiekami novērtēja jaunās vai populistiskās (AS, ST!, LPV). Tā ir tikai viena vēlēšanu cikla pieredze; S2 scenārijā izmantota 50% tās atkārtojuma.

Latvijas fakti: PolitPro tai vēl nav aprēķinājis precizitāti (nav pietiekamu vēlēšanu salīdzinājumu); uzņēmums sadarbojas ar SIA “Faktu logs” (reģistrēts 2026. g. janvārī, Providus 23.09. raksts); septembra PDF tehniskā informācija nav pilnīga. Tāpēc svars 20%, ar jutības analīzi no 0% līdz 70%.

Kļūdas modelis simulācijā: katrai partijai kļūdas standartnovirze = $0,8 + 0,1 \times \text{tās atbalsts (pp)}$, t. i., $\sim 3,0$ pp AS, $\sim 1,5$ pp JV, $\sim 1,2$ pp ST!. Tas atbilst SKDS 2022. gada RMS ($\sim 2,0$ pp pie vidējā atbalsta $\sim 10\%$) plus ~ 1 pp kustība kopš lauka darba beigām un vēlēšanu izšķiršanās pēdējā nedēļā.

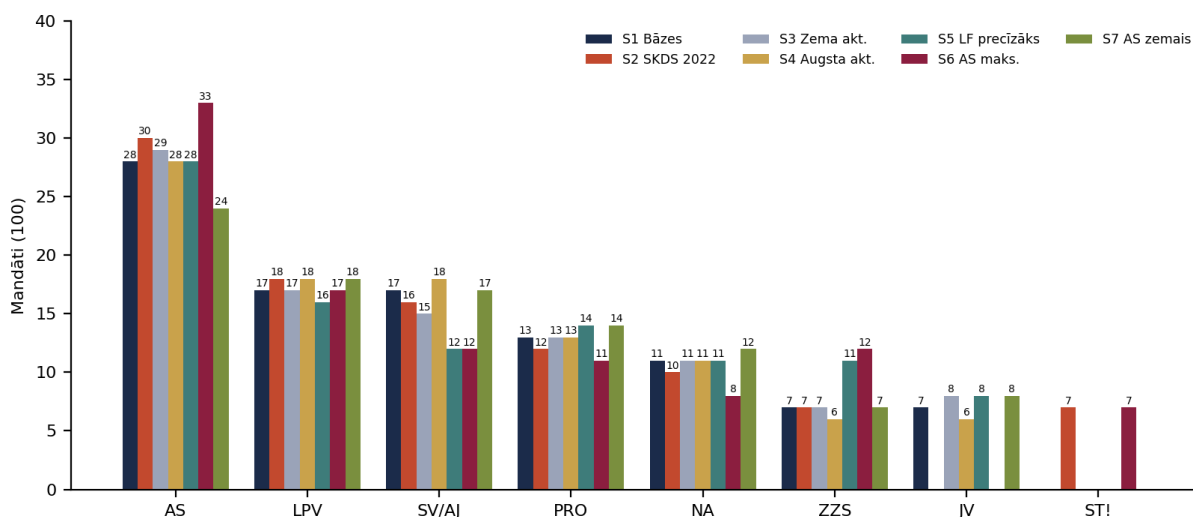
A.2.4. Ekspertu korekcija bāzes scenārijā: JV $\geq$ ZZS, abas pie 5%

Bāzes scenārijā JV un ZZS, abas pēc būtības balansē uz 5% robežas. Šis vērtējums ir pieņemts kā bāzes pieņēmums un modelī ieviests šādi: JV = 5,6%, ZZS = 5,4% (kopā $-3,1$ pp); atbrīvotās balsis sadalītas proporcionāli pārējām partijām (AS $+0,8$ pp, līdz 22,9%). Piemērots - S1, S2, S3, S4 un S7. S5 (LF precīzāks) un S6 (AS maksimums) paliek tīri datu vadīti, jo to jēga ir parādīt, ko dod aptauju dati bez korekcijas. JV un ZZS katra pārvar barjeru tikai $\sim 2/3$ simulāciju (67% / 63%), abas – 41%; zaudēto balsu apjoms no $\sim 17\%$ līdz $\sim 19\%$, tāpēc AS mandātu mediāna – 28 un 36 mandātu no $\sim 3\%$ (5. nodaļa); koalīcijas, kas balstās uz JV un ZZS, kļūst daudz mazāk iespējamās (2. nodaļa), un traušlā AS+PRO+NA (52 mandāti) kļūst par galveno konfigurāciju.

A.3. Scenāriji ar parametru variācijām un zemais–augstais diapazons

Katrs scenārijs maina vienu vai vairākus parametrus pret pamatscenāriju (S1). Katrs balstīts uz 5000 simulācijām; S1–S4 un S7 ietver ekspertu korekciju JV/ZZS (A.2.4. nodaļa). S1–S5 ir “centrālie” scenāriji; S6 un S7 ir sistemātiski izvēlēti AS rezultāta augšējie un apakšējie galējie gadījumi, lai katrai partijai varētu norādīt zemo un augsto variantu.

Scenārijs	Aptauju svars SKDS/LF	Aktivitāte	SKDS 2022. g. novirze	Ko pārbauda
S1 Bāzes	80 / 20	60,5% ± 2	nē	Pamata aplēse ar ekspertu korekciju: JV 5,6% ≥ ZZS 5,4%
S2 SKDS 2022. g. novirzes	80 / 20	60,5% ± 2	50% atkārtojums	Ja SKDS atkal pārvērtē "sistēmas" partijas
S3 Zema aktivitāte	80 / 20	56,5% ± 1,5	nē	Interese kā 2018. g., Latgales vājāka līdzdalība
S4 Augsta aktivitāte	80 / 20	64% ± 1,5	nē	Protesta mobilizācija
S5 LF precīzāks	30 / 70	60,5% ± 2	nē	Ja SV/AJ ir pārvērtēta (LF 8,7%); tīri datu vadīts, bez JV/ZZS korekcijas
S6 AS maksimums (griesti)	30 / 70	60,5% ± 2	100% atkārtojums	Augstākais ticamais AS rezultāts (bez JV/ZZS korekcijas): LF svars 70%, pilns SKDS 2022. g. novirzes modelis (AS +2,7 pp, ST! +2,7, LPV +2,0; JV -2,3, NA -1,9), papildu AS +3 pp ("vilkme": taktiskā konsolidācija ap uzvarētāju)
S7 AS zems	80 / 20	60,5% ± 2	nē	AS -3 pp (kampanjas kļūme, fragmentācijas signāli); JV, PRO, NA katra +1 pp (atgūšanās)

6. attēls. Mandāti pa scenārijiem S1–S7 (deterministiskā aplēse).

Partija	S1 Bāzes	S2 SKDS 2022	S3 Zema akt.	S4 Augsta akt.	S5 LF precīz.	S6 AS maks.	S7 AS zems
AS	28 (23–35)	29 (23–36)	29 (23–35)	28 (22–34)	28 (22–34)	33 (27–39)	24 (19–30)
LPV	18 (13–22)	18 (14–23)	17 (12–21)	18 (14–23)	16 (12–20)	17 (13–22)	17 (13–22)
SV/AJ	17 (12–21)	16 (12–21)	15 (11–20)	18 (14–23)	12 (9–16)	12 (8–15)	17 (12–21)
PRO	13 (9–17)	12 (8–15)	13 (9–17)	12 (9–16)	14 (10–18)	11 (8–15)	14 (10–18)
NA	11 (8–15)	9 (6–13); 97%	11 (8–15)	11 (7–14); 99%	11 (7–14); 99%	8 (0–11); 88%	12 (8–16)
ZZS	7 (0–9); 63%	7 (0–10); 76%	7 (0–9); 68%	6 (0–9); 56%	11 (8–15)	12 (9–15)	6 (0–9); 62%
JV	7 (0–10); 67%	0 (0–8); 34%	8 (0–11); 82%	6 (0–9); 51%	8 (0–10); 82%	0 (0–7); 17%	8 (0–11); 86%
ST!	0 (0–7); 24%	6 (0–9); 64%	0 (0–7); 14%	0 (0–8); 37%	0 (0–6); 9%	7 (0–10); 76%	0 (0–7); 25%

14. tabula. Mandātu mediāna (5.–95. percentile); pēc semikola – varbūtība pārvarēt 5% barjeru, ja tā zem 99%. Mediānu summa ne vienmēr ir 100, jo ST! un citas partijas pārvar barjeru tikai daļā simulāciju; zemākā robeža 0 nozīmē, ka partija zem barjeras vismaz 5% gadījumu.

A.3.1. Aptauju svāra jutība

SKDS svārs	AS	LPV	SV/AJ	PRO	NA	ZZS	JV	P(ST!≥5%)	P(tieši 7 partijas)
100% SKDS / 0% LF	27	18	18	12	11	7	7	30%	42%
80% SKDS / 20% LF	28	17	17	13	11	7	7	25%	43%
60% SKDS / 40% LF	29	17	15	14	11	7	7	20%	43%
40% SKDS / 60% LF	30	17	14	14	11	7	7	16%	42%
0% SKDS / 100% LF	31	17	11	16	11	7	7	8%	42%

15. tabula. Mandāti pie dažādiem aptauju svāriem. Aprēķināts ar to pašu JV/ZZS ekspertu korekciju kā S1 (JV 5,6%, ZZS 5,4%), tāpēc 80/20 rinda sakrīt ar S1. Lielākā jutība – SV/AJ (18 → 11 mandāti), PRO (12 → 16) un AS (27 → 31). Pārejot no 100% SKDS uz 100% LF, ST! barjeras varbūtība krīt no 30% uz 8%. JV un ZZS mandāti (7 un 7) nemainās, jo korekcija fiksē to bāzes rezultātu; JV barjeru pārvar ~67%, ZZS ~62% simulāciju.

B pielikums. Zinātniskā literatūras saraksts, kas atbilst Latvijas situācijai

Teorija / avots	Galvenā atziņa	Pielietojums Latvijā 2026.
Sikk, A. (2012). Newness as a winning formula for new political parties. <i>Party Politics</i> 18(4).	Jaunas partijas uzvar ar "jaunumu", nevis ar pozīciju; to atbalsts ir īslaicīgs	AS (2022, 2026), LPV, JKP/KPV (2018); 8. nodaļas "jauno sarakstu" rādītājs; JV un AS ilgtspēja
Ibenskas, R., Sikk, A. (2017). Patterns of party change in Central and Eastern Europe, 1990–2015. <i>Party Politics</i> (doi:10.1177/1354068816655571).	Partiju sistēmās dominē apvienošanās, jaunu partiju ienākšana un sadalīšanās	AS kā apvienība (6. nodaļa); Vienotība → JV modelis
Sikk, A., Köker, P. (2019). Party novelty and congruence: A new approach to measuring party change and volatility. <i>Party Politics</i> (doi:10.1177/1354068817747512).	Jaunuma mērīšana pēc organizācijas un personāla nepārtrauktības	10. tabulas jauno sarakstu kodēšana; ieteicamā metode sistemātiskam aprēķinam
Jennings, W., Wlezien, C. (2018). Election polling errors across time and space. <i>Nature Human Behaviour</i> 2: 276–283.	351 vēlēšanas 45 valstīs: aptauju kļūdas nav pieaugušas, bet ir ievērojamas	Ierobežo uzticēšanos precīziem ciparu salīdzinājumiem; kļūdas modelis A.2.3. nodaļā
Shirani-Mehr, H. u. c. (2018). Disentangling bias and variance in election polls. <i>JASA</i> 113(522): 607–614.	Faktiskā aptauju kļūda ≈ divkārtša SRS kļūda (aptuveni 3,5 pp)	"Kopējās kļūdas" rinda 12. tabulā; barjeras varbūtības nav tikai izlases kļūda
Kotak, A., Moore, D. A. (2022). Election polls are 95% confident but only 60% accurate. <i>Behavioral Science & Policy</i> 8(2).	Aptauju ticamības intervāli ir pārāk šauri	Argumentācija par kļūdas robežu paziņošanu (Providus 23.09. raksts)
van Spanje, J., Weber, T. (2019). Does ostracism affect party support? <i>Party Politics</i> 25(6): 745–758.	Izolēšana palielina atbalstu, ja partija var ārpus valdības signalizēt opozīciju	SV/AJ un ST! situācija (7. nodaļa); S4 scenārijs
van Spanje, J. (2010). Contagious parties. <i>Party Politics</i> 16(5).	Anti-imigrācijas partijas ietekmē citu partiju imigrācijas pozīcijas	Vērojams, vai NA un AS drošības un migrācijas retorika tuvinās SV/AJ; PRO–NA politiskā berze
Gronke, P. u. c. (2008). Convenience voting. <i>Annual Review of Political Science</i> 11.	Priekšlaicīgā balsošana galvenokārt maina balsošanas laiku; ietekme uz dalību peticīgā	Aktivitātes projekcija (4. nodaļa), 10–40% "jaunu" balsotāju
Riker (1962) un Axelrod (1970) piedāvā minimālās uzvarošās un minimāli savienotās koalīcijas teorijas, de Swaan (1973) piedāvā politiskā attāluma pieeju, bet Laver & Schofield (1990) sniedz to pārskatu.	Koalīcijas veidojas kā minimāli vairākumi starp politiski tuvām partijām	2. nodaļas "minimālā vairākuma ar veto" loģika;
Cox (1997), Making Votes Count: barjeras un stratēģiskā balsošana.	Pie barjeras vēlētāji izvairās no "zaudētām" balsīm	ST!, MMN, LA un JV pie 5% (taktiskā balsošana pēdējās dienās); Latvijā zaudētās balsis 27,9% 2022. g.;